

Pardigms, Theory and Social Research

Babbie, 2010

Zhrnutie

Paradigma je základný model alebo rámec, prostredníctvom ktorého pozorujeme a chápeme skutočnosť. Býva ťažšie p. rozpoznať, pretože je často chápaná ako „samozrejmé“ východisko a „prirodzený“ pohľad, o ktorom sa nediskutuje. Uvedomenie si p. prináša dve výhody: (a) môžeme lepšie pochopiť zdanlivo bizarné chovanie ľudí mimo nášho paradigmatického okruhu, (b) vystúpenie z paradigmy otvára nové spôsoby uvažovania a chápania vecí.

Najznámejšie paradigmy:

Ranný pozitivizmus. A. Comte (1798–1857) prišiel s názorom, že spoločnosť má byť predmetom logického a racionálneho skúmania, ktoré má nahradiť náboženské a metafyzické myslenie. To vytvorilo základ pre novú vedu – *sociológiu*.

Sociálny darwinizmus aplikuje prírodovednú teóriu o „prežití najlepšieho“ na spoločenský vývoj. Existovalo presvedčenie, že spoločnosť sa s plynutím času stáva čoraz lepšou vďaka nepretržitému „pokroku“.

Konfliktná paradigma na rozdiel od predchádzajúcej vníma spoločnosť optikou konfliktných záujmov jedincov či skupín prameniacich z triednej, rodovej či rasovej odlišnosti.

Symbolický interakcionalizmus operuje na mikroúrovni vzťahov medzi osobami a malými skupinami. Vedomosti o ostatných ľuďoch a o sebe získavame v *processe interakcie*, keď sa vciťujeme „do kože“ druhého, resp. sledujeme reakcie okolia na našu osobu.

Etnometodológia tvrdí, že každý z nás sa neustále snaží objaviť zmysel v našich denných zážitkoch. E. sa zaoberá najmä komunikáciou, očakávania ľudí odhaľuje napr. vybočením zo zavedených kol'ají (správanie sa vo výťahu...) – výskumník si všíma reakciu okolia aj vlastné pocity.

Štruktúrally funkcionálny vidí spoločnosť ako organizmus: jedinci, skupiny a sociálne fenomény sú súčasťami celku – umožňujú jeho fungovanie, zároveň udržujú svoju existenciu, ktorá by mimo organizmu nebola možná.

Feministické paradigmy sledujú problematiku rovnosti pohlaví a tiež rozdiely vo vnímaní a chápaní spoločenskej reality medzi nimi.

Kritická teória rasy podobne skúma skúsenosť rasových minorít.

Najmladšie myšlienkové smery ako **postmodernizmus** a **kritický realizmus** napádajú predpoklady pozitivizmu ako sú racionalita či objektívna realita.

Komentár

Súhlasím s tvrdením autora že v súčasnosti nie je nutné nekompromisne sa stotožňovať s niektorým prístupom. Naopak môžeme si z nich vyberať ako z bomboniéry podľa potrieb nášho výskumu. Korektný výskum nespočíva v popretí nutnej subjektívnosti ale v snahe o jej zohľadnenie a pochopenie. Tiež ma zaujalo rozdelenie teórií na makro- a mikro- podľa mierky v ktorej operujú. Myslím, že obe úrovne musia byť do určitej miery prepojené, teda že život jednotlivca je ovplyvnený makroprocesmi, ktoré by ale nemohli povstať bez aktívnych jednotlivcov.